

Aleksandar Matković*

Fakultet za evropske pravno-političke studije, Novi Sad

KRIVIČNO DELO POVREDE GROBA U PRAKSI SUDOVA NA TERITORIJI AP VOJVODINE

Apstrakt: Predmet istraživanja predstavlja analiza sudskih postupaka vođenih povodom krivičnog dela povrede groba (čl. 354 KZ) pred osnovnim i višim sudovima na teritoriji AP Vojvodine. Analizom su obuhvaćeni svi pravnosnažnim odlukama okončani sudski predmeti navedenih sudova za vremenski period od 01.01.2010. godine (tj. od uvođenja aktuelne organizacije sudova u Republici Srbiji) do 01.07.2018. Istraživanje je primarno fokusirano na statistički prikaz i analizu podataka dobijenih iz sudskih odluka (koje je autor za potrebe tekućeg proučavanja samostalno pribavio od sudova u izvornom, neobrađenom obliku), kao i na uočavanje relevantnih krivičnopravnih (materijalnih i procesnih) i kriminoloških obeležja. Na osnovu ukupnosti rezultata, uočene su različite pravilnosti u pogledu: prostorne i vremenske distribucije vođenih sudskih postupaka, vrste sudskih odluka, vrste i visine izrečenih krivičnih sankcija, kao i povodom svojstava učinilaca predmetnog krivičnog dela.

Ključne reči: povreda groba, sudska praksa, AP Vojvodina, statistika kriminaliteta, sudska statistika.

1. PREDMET ISTRAŽIVANJA

Prema sistematizaciji Krivičnog zakonika Republike Srbije¹, krivično delo povrede groba spada u kategoriju dela protiv javnog reda i mira (čl. 354 KZ). Iako povreda groba, shodno svojim obeležjima, privlači značajnu pažnju i frekventno izaziva emotivnu reakciju kako kod neposredno oštećenih, tako i kod šire populacije, primetan je deficit naučne građe posvećene označenoj problematici, pri čemu, prema raspoloživim podacima, u domaćoj naučnoj literaturi uglavnom izostaju sistematske i sveobuhvatne analize navedenog usmerenja.² Imajući u vidu izneto,

* Docent, al.matkovic@gmail.com

1 Krivični zakonik, *Službeni glasnik RS*, br. 85/05, 88/05– ispr. 107/05, 72/09, 111/09, 121/12, 104/13, 108/14, 94/16 i 35/19.

2 Za opšta pravna i kriminološka obeležja krivičnog dela povrede groba, up. S. Mucić /1969/: Oduzimanje stvari i delova leša iz groba, *Jugoslovenska revija za kriminologiju i krivično pravo*, 4, pp. 613–622; Z. Stojanović /2019/: *Komentar Krivičnog zakonika*, Beograd, Službeni glasnik, pp. 1053–1055; A. Matković /2016a/: *Krivično-pravni aspekti okultnih ritualnih aktivnosti*, doktorska

te oslanjajući se i nadovezujući se na dosadašnja teorijska istraživanja³, u okviru ovoga rada sprovedena je specijalizovana analiza postupanja sudova u odnosu na pomenutu inkriminisanu radnju, kao deo šireg, sveobuhvatnog empirijskog istraživanja posvećenog različitim aspektima predmetnog krivičnog dela. Takav pristup nužno je uslovio namensko fokusiranje i organizovanje na jedan deo problematike, dok će preostali spektar krivičnopravno i kriminološki relevantnih faktora predstavljati predmet naknadnih, nadovezujućih proučavanja.

U skladu sa navedenim, predmet istraživanja predstavlja analiza sudskih postupaka vođenih povodom krivičnog dela povrede groba iz čl. 354 KZ pred osnovnim i višim sudovima na teritoriji AP Vojvodine. Njome su obuhvaćeni svi pravnosnažnim odlukama okončani sudski predmeti navedenih sudova za vremenski period od 01.01.2010. godine (tj. od uvođenja aktuelne sudske organizacije) do 01.07.2018. Istraživanje je primarno fokusirano na statistički prikaz i analizu podataka dobijenih iz sudskih odluka (koje je autor za potrebe tekućeg proučavanja samostalno pribavio od sudova u izvornom, neobrađenom obliku), kao i na uočavanje relevantnih krivičnopravnih (materijalnih i procesnih) i kriminoloških obeležja. Pored toga, u istraživanju su korišćeni i podaci pribavljeni od Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije i Republičkog zavoda za statistiku Republike Srbije.

2. PROSTORNA I VREMENSKA DIMENZIJA SUDSKIH POSTUPAKA

U periodu od 01.01.2010. do 01.07.2018. godine pred sudovima na prostoru AP Vojvodine pravnosnažnim odlukama je okončano ukupno 46 postupaka vođenih povodom krivičnog dela povrede groba. Od tog broja, 40 postupaka (86,96%) vođeno je pred osnovnim, dok je preostalih 6 predmeta (13,04%) bilo u nadležnosti viših sudova. Ukupan broj procesuiranih lica iznosi 56, dok je broj onih kojima je izrečena neka krivična sankcija 41 (73,21%). Pri tome je broj punoletnih okrivljenih

disertacija, Pravni fakultet Univerziteta Union u Beogradu; A. Matković /2017a/: Zaštita dostojanstva, pijeteta i imovine umrlog lica i njegovih naslednika, *Kultura polisa*, 32, pp. 427–440. Za pojedine specifične karakteristike povrede groba, up. N. Mrvić Petrović /2010/: *Krivično pravo – posebni deo*, Beograd, Pravni fakultet Univerziteta Union/ Službeni glasnik, p. 189; M. Kalodera /1941/: *Naknada neimovinske štete – rasprava iz komparativnoga prava*, Zagreb, bez izdavača, p. 76; A. Finžgar /1988/: *Prava ličnosti*, Beograd, NIU Službeni list SFRJ, p. 145; A. Matković /2016b/: Krivična dela povezana sa okultizmom – pojam, pasivni subjekti i objekti radnje izvršenja, *Crimen*, 2, pp. 207–222; A. Matković /2017b/: Kriminalitet i satanizam – međusobni odnos i obeležja krivičnih dela, *Pravni zapisi*, 2, pp. 296–316. U novijoj stranoj literaturi, up. I. Jones /2017/: A grave offence: corpse desecration and the criminal law, *Legal Studies*, 37(4), pp. 599–620; H. Conway /2016/: *The Law and the Dead*, Oxford, Routledge; K. Cook /2011/: *Deathscapes: Memory, heritage and place in cemetery history*, MA thesis, McMaster University, Hamilton; A. Christison and S. Hoctor /2007/: Criminalisation of the violation of a grave and the violation of a dead body, *Obiter*, 28(1), pp. 23–43; T. A. Midtrød /2019/: “Calling for More Than Human Vengeance”: Desecrating Native Graves in Early America, *Early American Studies: An Interdisciplinary Journal*, 17(3), pp. 281–314; N. Grofu /2015/: Profanarea de cadavre sau morminte în concepția noului cod penal (Desecration of Bodies or Graves in the New Criminal Code), *SSRN*, pp. 67–73; .M. Najman /2019/: Division of offences carried out on human corpses due to their statutory object of protection, *Tribuna Juridică*, 9(20), pp. 607–617.

3 A. Matković /2017a/.

iznosio 47 (83,93% od ukupnog broja okrivljenih), od čega je neka od krivičnih sankcija iznečena u odnosu na njih 34 (72,34% punoletnih procesuiranih). U pogledu maloletnika, procesuirano je devet (16,07% od ukupnog broja okrivljenih), a sankcionisano sedam (77,78% maloletnih procesuiranih) lica.

Što se tiče postupaka vođenih pred osnovnim sudovima (kao nadležnim za procesuiranje punoletnih učinilaca krivičnog dela povrede groba), prema kriterijumu pravnosnažnosti, njihova vremenska distribucija za period 2010–2018. glasi: 2010: 2 (5%); 2011: 2 (5%); 2012: 6 (15%); 2013: 5 (12,5%); 2014: 9 (22,5%); 2015: 5 (12,5%); 2016: 4 (10%); 2017: 4 (10%); 2018: 3 (7,5%) pravnosnažnom odlukom rešena sudska predmeta. U pogledu postupanja viših sudova kao prvostepenih, situacija je sledeća: 2011: 1 (16,67%); 2012: 2 (33,33%); 2013: 2 (33,33%); 2015: 1 (16,67%).

Distribucija sudskih postupaka po mestu izvršena je prema sedištu suda pred kojim je pravnosnažno okončan postupak:

- a) Osnovni sudovi: Bačka Palanka (0); Bečej (0); Vrbas (5 [12,5%])⁴; Vršac (0); Zrenjanin (1 [2,5%])⁵; Kikinda (1 [2,5%])⁶; Novi Sad (7 [17,5%])⁷; Pančevo (5 [12,5%])⁸; Ruma (0); Senta (4 [10%])⁹; Sombor (5 [12,5%])¹⁰; Sremska Mitrovica (3 [7,5%])¹¹; Stara Pazova (1 [2,5%])¹²; Subotica (8 [20%])¹³; Šid (0);

4 Presuda Osnovnog suda u Vrbasu, br. K. 709/12 od 03.02.2013; Presuda Osnovnog suda u Vrbasu, br. K. 151/14 od 25.04.2014; Presuda Višeg suda u Somboru, br. KŽ. 246/14 od 26.06.2014; Presuda Osnovnog suda u Vrbasu, br. K. 430/14 od 27.04.2015; Presuda Osnovnog suda u Vrbasu, br. K. 83/16 od 18.08.2016; Rešenje Osnovnog suda u Vrbasu, br. K. 572/17 od 17.04.2018.

5 Presuda Osnovnog suda u Zrenjaninu, br. K. 166/13 od 03.06.2013.

6 Presuda Osnovnog suda u Kikindi, br. K. 283/14 od 18.01.2016; Presuda Višeg suda u Zrenjaninu, br. KŽ1. 57/16 od 18.07.2016.

7 Presuda Osnovnog suda u Novom Sadu, br. K. 3690/10 od 14.12.2010; Presuda Osnovnog suda u Novom Sadu, br. K. 221/11 od 10.11.2011; Presuda Apelacionog suda u Novom Sadu, br. KŽ1. 275/12 od 19.09.2012; Presuda Osnovnog suda u Novom Sadu, br. K. 3515/11 od 23.02.2012; Presuda Osnovnog suda u Novom Sadu, br. K. 1737/12 od 02.09.2014; Rešenje Osnovnog suda u Novom Sadu, br. K. 62/13 od 03.03.2015; Rešenje Osnovnog suda u Novom Sadu, br. K. 3619/13 od 19.03.2014; Presuda Osnovnog suda u Novom Sadu, br. K. 395/14 od 10.06.2014.

8 Presuda Osnovnog suda u Pančevu, br. K. 2859/10 od 30.11.2010; Presuda Osnovnog suda u Pančevu, br. K. 911/17 od 13.12.2017; Presuda Osnovnog suda u Pančevu, br. K. 797/14 od 03.06.2015; Presuda Osnovnog suda u Pančevu, br. K. 412/17 od 29.06.2017; Presuda Osnovnog suda u Pančevu, br. K. 198/17 od 29.03.2017.

9 Presuda Osnovnog suda u Senti, br. K. 1538/13 od 12.02.2014; Presuda Osnovnog suda u Senti, br. K. 124/16 od 30.01.2018; Presuda Osnovnog suda u Senti, br. K. 125/16 od 08.06.2016; Presuda Osnovnog suda u Senti, br. K. 126/16 od 15.03.2016.

10 Presuda Osnovnog suda u Somboru, br. K. 41/14 od 18.09.2014; Presuda Osnovnog suda u Somboru, br. K. 1001/13 od 02.02.2015; Presuda Osnovnog suda u Somboru, br. K. 1101/13 od 07.05.2014; Presuda Osnovnog suda u Somboru, br. K. 238/11 od 18.04.2013; Rešenje Osnovnog suda u Somboru, br. K. 118/11 od 14.04.2011.

11 Presuda Osnovnog suda u Sremskoj Mitrovici, br. K. 3695/10 od 13.03.2012; Presuda Osnovnog suda u Sremskoj Mitrovici, br. K. 81/14 od 12.09.2014; Presuda Višeg suda u Sremskoj Mitrovici, br. KŽ1. 216/14 od 18.11.2014; Presuda Osnovnog suda u Sremskoj Mitrovici, br. K. 1121/10 od 20.10.2011; Presuda Apelacionog suda u Novom Sadu, br. KŽ-1-174/12.

12 Rešenje Osnovnog suda u Staroj Pazovi, br. K. 1461/12 od 06.03.2014.

13 Presuda Osnovnog suda u Subotici, br. K. 28/17 od 30.03.2017; Presuda Osnovnog suda u Subotici, br. K. 353/17 od 19.10.2017; Presuda Višeg suda u Subotici, KŽ1. 179/17 od 25.01.2018; Rešenje Osnovnog suda u Subotici, br. K. 891/13 od 17.07.2015; Rešenje Osnovnog suda u

- b) Viši sudovi: Zrenjanin (0); Novi Sad (3 [50%])¹⁴; Pančevo (0); Sombor (0); Sremska Mitrovica (0); Subotica (3 [50%])¹⁵.

Tabela 1: Prostorno i vremensko ispoljavanje postupaka vođenih pred osnovnim sudovima

Naziv osnovnog suda	Ukupan broj vođenih postupaka	Broj pravnosnažno rešenih predmeta po godini									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
OS u Bačkoj Palanci	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
OS u Bečeju	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
OS u Vrbasu	5	-	-	-	1	1	1	1	-	1	
OS u Vršcu	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
OS u Zrenjaninu	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
OS u Kikindi	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	
OS u Novom Sadu	7	1	-	2	-	3	1	-	-	-	
OS u Pančevu	5	1	-	-	-	-	1	-	3	-	
OS u Rumi	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
OS u Senti	4	-	-	-	-	1	-	2	-	1	
OS u Somboru	5	-	1	-	1	2	1	-	-	-	
OS u S. Mitrovici	3	-	-	2	-	1	-	-	-	-	
OS u Staroj Pazovi	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	
OS u Subotici	8	-	1	2	2	-	1	-	1	1	
OS u Šidu	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

Tabela 2: prostorno i vremensko ispoljavanje postupaka vođenih pred višim sudovima

Naziv višeg suda	Ukupan broj vođenih postupaka	Broj pravnosnažno rešenih predmeta po godini									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
VS u Zrenjaninu	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
VS u Novom Sadu	3	-	1	1	-	-	1	-	-	-	
VS u Pančevu	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
VS u Somboru	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
VS u Sremskoj Mitrovici	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
VS u Subotici	3	-	-	1	2	-	-	-	-	-	

Subotici, br. K. 829/13 od 05.09.2013; Presuda Osnovnog suda u Subotici, br. K. 1607/2011 od 25.07.2012; Rešenje Osnovnog suda u Subotici, br. K. 372/13 od 21.06.2013; Presuda Osnovnog suda u Subotici, br. K. 215/11 od 17.04.2012; Rešenje Osnovnog suda u Subotici, br. K. 2314/10 od 20.06.2011.

14 Rešenje Višeg suda u Novom Sadu, br. KM 193/11; Rešenje Višeg suda u Novom Sadu, br. KM 234/11; Rešenje Višeg suda u Novom Sadu, br. KM 196/14.

15 Rešenje Višeg suda u Subotici, br. KM 107/12; Rešenje Višeg suda u Subotici, br. KM 23/13; Rešenje Višeg suda u Subotici, br. KM 36/13.

3. ODLUKE SUDOVA I IZREČENE KRIVIČNE SANKCIJE

Od ukupno 40 analiziranih predmeta vođenih pred osnovnim sudovima, 28 (70%) je rešeno osuđujućom presudom, dok su tri predmeta (7,5%) okončana odbijajućom presudom. Šest sudskih procesa (15%) dovršeno je donošenjem rešenja o obustavi postupka, a jedan (2,5%) rešenjem kojim se odbija privatna tužba. Od preostala dva predmeta, jedan (2,5%) je okončan donošenjem rešenja kojim se izriče mera bezbednosti obaveznog psihijatrijskog lečenja na slobodi (kao samostalna krivična sankcija), a drugi (2,5%) donošenjem rešenja kojim se izriče vaspitna mera pojačanog nadzora od strane organa starateljstva. Prvostepenom odlukom okončano je 34 predmeta (85%), dok je drugostepeni postupak vođen u šest (15%) slučajeva.

U pogledu vrste krivičnih sankcija, kazne su izrečene u odnosu na 17 učinilaca (50% ukupnog broja sankcionisanih punoletnika), od čega 11 kazni zatvora (u rasponu od jednog meseca do jedne godine), četiri kazne rada u javnom interesu i dve novčane kazne (u visini od 30000, odnosno 50000 dinara). Što se tiče mera upozorenja, uslovna osuda izrečena je u odnosu na 15 (44,12%) učinilaca. Među merama bezbednosti, kao samostalna krivična sankcija, izrečena je jedna mera (2,94%) obaveznog psihijatrijskog lečenja na slobodi, dok su uz neku drugu sankciju izrečene: četiri mere oduzimanja predmeta (jedna uz kaznu zatvora; dve uz kaznu zatvora i meru bezbednosti proterivanja stranca iz zemlje; jedna uz uslovnu osudu); jedna mera obaveznog lečenja alkoholičara (uz uslovnu osudu); dve mere proterivanja stranca iz zemlje (uz kaznu zatvora i meru bezbednosti oduzimanja predmeta). Od vaspitnih mera, registrovan je samo jedan slučaj (2,94%) izricanja mere pojačanog nadzora od strane organa starateljstva (u odnosu na mlađe punoletno lice).

Što se tiče sudskih postupaka vođenih pred višim sudovima, u tri predmeta (50%) doneta su rešenja kojim su maloletnim učiniocima izrečene vaspitne mere pojačanog nadzora od strane organa starateljstva¹⁶; u dva predmeta (33,33%) odlučeno je rešenjem kojim se maloletnim učiniocima izriče vaspitna mera sudski ukor, dok je jedan postupak (16,67%) okončan donošenjem rešenja o obustavi postupka. Shodno navedenom, u pogledu krivičnih sankcija, statistika je sledeća: vaspitne mere izrečene su prema sedam maloletnih učinilaca, od čega mera pojačanog nadzora od strane organa starateljstva prema četiri (57,14 %), a vaspitna mera sudski ukor u odnosu na tri (42,86 %) procesuiranih.

4. SVOJSTVA UČINILACA

Prema opštim odredbama o sudskoj nadležnosti u Republici Srbiji, predviđeno je da su za suđenje povodom krivičnog dela povrede groba iz člana 354 KZ nadležni osnovni sudovi. Izuzetak predstavljaju postupci protiv maloletnih učinilaca navede-

16 U jednom sudskom postupku, od dvoje maloletnika procesuiranih zbog krivičnog dela povrede groba, prvom je izrečena pomenuta vaspitna mera, dok je u odnosu na drugog obustavljen krivični postupak.

nog krivičnog dela, budući da su za takve sudske predmete, shodno pravilima koja se odnose na suđenje maloletnim licima, nadležni viši sudovi. Usled opisanog činjeničnog stanja, uočava se da su svi analizirani sudski postupci pred osnovnim sudovima (njih 40, odnosno 86,96% od ukupnog broja) vođeni protiv punoletnih lica. Preostalih šest predmeta (13,04%) vođeno je pred višim sudovima i odnosi se na maloletna lica koja su procesuirana zbog osnovane sumnje da su učinili označeno krivično delo. Među licima kojima je izrečena neka od krivičnih sankcija (ukupno 41 učinilac) nalazi se sedam maloletnika (17,07%), dok preostalih 34 (82,93%) čine punoletne osobe. Imajući u vidu procentualno mali udeo maloletnika, kao i limitiranost dostupnih informacija u pogledu te kategorije učinilaca, u nastavku ćemo se fokusirati na procesuirane punoletne učinioce predmetnog krivičnog dela.

Među osuđenim punoletnim licima, ubedljivu većinu (32 lica, 94,12%) činili su državljani Republike Srbije. Strani državljani procesuirani su (a ujedno i osuđeni) samo u jednom sudskom postupku (ukupno dva učinioca kao saizvršioци, odnosno 5,88%). U pogledu polne strukture, 31 (91,18%) osuđeno lice čine muškarci, a preostalih troje (8,82%) su osobe ženskog pola. Što se tiče ranije osuđivanosti, 16 osuđenika (47,06%) čine povratnici, od čega 13 (81,25%) otpada na generalni, a dva (12,50%) na specijalni povrat (u oba primera, radi se o višestrukome specijalnom povratu), dok u jednom slučaju (6,25%) nije precizirano o kojoj vrsti povrata je reč.¹⁷

Među drugim ličnim osobinama učinilaca, kao relevantan kriterijum selekcije može se izdvojiti i obrazovni nivo. Ukupno tri učinioca (8,82%) predstavljala su nepismena lica bez osnovne škole¹⁸; u tri slučaja (8,82%) radilo se o licima bez osnovne škole za koja nije izričito navedeno da li su pismena, njih pet (14,71%) činila su pismena lica bez škole, 10 (29,41%) ih je posedovalo završenu osnovnu školu, dok je osam osoba (23,53%) imalo završenu srednju školu ili zanat (odnosno, treći ili četvrti stepen stručne spreme).¹⁹ Učeničku populaciju predstavljale su dve (5,88%), a penzionersku takođe dve (5,88%) osobe. Studenata i fakultetski obrazovanih učinilaca nije bilo.²⁰ U pogledu zaposlenosti, 13 okrivljenih (38,24%) činila su lica sa nekim oblikom radnog angažmana (uključujući i one koji su se deklarirali kao lica koja obavljaju privremene i povremene poslove i koji su predstavljali apsolutnu većinu „zaposlenih“). Broj nezaposlenih učinilaca (u užem smislu) takođe je iznosio 13 (38,24%).²¹ Što se tiče porodičnog statusa (bračnost i deca), šest osuđenih (17,65%)

17 Podaci o ranijoj osuđivanosti nisu navedeni u presudi Osnovnog suda u Pančevu, br. K. 412/17 (jedan učinilac) i presudi Osnovnog suda u Somboru, br. K. 1101/13 (dva učinioца).

18 Pod „licima bez osnovne škole“ podrazumevamo sve osobe bez dovršenog osnovnog obrazovanja, kao zakonski propisanog obaveznog obrazovnog minimuma.

19 Podaci sadržani u pribavljenim sudskim odlukama nisu dovoljno precizni, no, uz određene ograde i moguće manje nepreciznosti, može se istaći da je udeo lica sa trećim stepenom oko 14,71%, a sa četvrtim stepenom stručne spreme oko 8,82%.

20 Sledeće sudske odluke nisu sadržale podatke o obrazovanju osuđenih: Presuda Osnovnog suda u Kikindi, br. 2K. 283/14 (suđenje u odsustvu okrivljenog); Presuda Osnovnog suda u Senti, br. K. 125/16.

21 Sledeće sudske odluke nisu sadržale podatke o zaposlenosti osuđenih: Presuda Osnovnog suda u Kikindi, br. K. 283/14 (suđenje u odsustvu okrivljenog); Presuda Osnovnog suda u Novom Sadu, br. K. 3515/11; Presuda Osnovnog suda u Senti, br. K. 125/16; Presuda Osnovnog suda u Somboru, br. K. 41/14.

predstavljala su oženjena/ udata lica (računajući i udovce/ udovice). Ukupno 12 učinitelaca (35,29%) imalo je decu, tj. pripadalo je roditeljskoj populaciji.²²

5. DISKUSIJA

Broj pravnosnažnim odlukama rešenih sudskih postupaka vođenih povodom krivičnog dela povrede groba pred osnovnim i višim sudovima u periodu 01.01.2010. – 01.07.2018. iznosi 46, iz čega proizilazi da se radi o krivičnom delu relativno manje zastupljenom u praksi sudova AP Vojvodine. Ta okolnost odgovara opštim pokazateljima distribucije kriminaliteta na prostoru Republike Srbije, budući da se u okviru zvaničnih podataka Republičkog zavoda za statistiku krivično delo povrede groba takođe pokazuje kao manje prisutno u sudskoj praksi.²³ Primera radi, prema podacima Zavoda, ukupan broj osuđenih punoletnih lica u 2017. godini iznosio je 31759. Od toga, broj osuđenih za krivična dela iz kategorije dela protiv javnog reda i mira je 1774, dok je udeo učinitelaca krivičnog dela povrede groba: svega 15 osuđenih.²⁴ Statistika je slična i za ranije godine – za 2016. ona glasi: ukupno 32525 osuđenih; 1871 osuđenih za dela protiv javnog reda i mira; 11 osuđenih učinitelaca krivičnog dela povrede groba.²⁵

U vremenskom periodu 01.01.2010. do 01.08.2018. godine najveći broj pravnosnažno rešenih postupaka vođen je pred Osnovnim sudom u Subotici (20%) i pred Osnovnim sudom u Novom Sadu (17,5%). Jednak broj predmeta (po 12,5%) registrovan je pred osnovnim sudovima u Vrbasu, Pančevu i Somboru, dok za njima slede osnovni sudovi u Senti (10%) i Sremskoj Mitrovici (7,5%). Po jedan postupak (2,5%) vođen je pred sudovima u Zrenjaninu, Kikindi Staroj Pazovi, dok pred ostalim osnovnim sudovima nije bilo predmeta povodom krivičnog dela povrede groba. Što se tiče viših sudova, postupci su vođeni jedino pred sudovima u Novom Sadu i Subotici (pred svakim po 50% od ukupnog broja). Iz izloženog se može primetiti da prostorna zastupljenost izvršenja krivičnog dela povrede groba na prostoru AP Vojvodine nije ujednačena, kao i da u značajnom broju primera ne postoji proporcionalan odnos između broja vođenih postupaka i broja stanovnika na teritoriji za koju je postupajući sud nadležan. U pogledu vremenskog ispoljavanja, najveći broj predmeta pred osnovnim sudovima pravnosnažno je rešen tokom 2014. godine (22,5%); 2012. je dovršeno 15%, 2013. i 2015. po 12,5%, 2016. i 2017. po 10%, 2018. ukupno 7,5%, dok je 2010. i 2011. rešeno po 5% od ukupnog broja predmeta. Pred Višim sudovima, po dva postupka (tj. po 33,33%) rešena su 2012. i 2013, a po jedan (po 16,67%) tokom 2011. i 2015. godine. To svedoči o postojanju oscilacija u dinamici procesuiranja učinitelaca predmetnog krivičnog dela, što dalje može posredno ukazivati i na osciliranje u stopi izvršavanja navedenog zločina.

22 Sledeće sudske odluke nisu sadržale podatke o porodičnom statusu osuđenih: Presuda Osnovnog suda u Kikindi, br. K. 283/14 (suđenje u odsustvu okrivljenog); Presuda Osnovnog suda u Senti, br. K. 125/16; Rešenje Osnovnog suda u Subotici, br. K. 829/13; Rešenje Osnovnog suda u Subotici, br. K. 372/13.

23 Up. Bilten 588 /2014/: Beograd, Republički zavod za statistiku; Bilten 603 /2015/: Beograd, Republički zavod za statistiku; Bilten 617 /2016/: Beograd, Republički zavod za statistiku; Bilten 629 /2017/: Beograd, Republički zavod za statistiku; Bilten 643 /2018/: Beograd, Republički zavod za statistiku.

24 Bilten 643 /2018/.

25 Bilten 629 /2017/.

Povodom sudskih odluka, primećuje se da je najveći broj predmeta (70%) vođenih pred osnovnim sudovima rešen osuđujućom presudom, pri čemu su još dva postupka (ukupno 5%) okončana donošenjem rešenja kojim se izriče mera bezbednosti obaveznog psihijatrijskog lečenja na slobodi (kao samostalna krivična sankcija) i rešenja kojim se izriče vaspitna mera pojačanog nadzora od strane organa starateljstva. Takva pravilnost je još izraženija kod statistike postupanja viših sudova, budući da je, izuzev u jednom sudskom predmetu koji je okončan rešenjem o obustavljanju, u svim ostalim postupcima (83,33%) utvrđena odgovornost svih ili dela procesuiranih maloletnika.

Što se tiče krivičnih sankcija, statistika pokazuje da je u odnosu na punoletne učinioce najzastupljenija primena mere upozorenja uslovne osude, koja je izrečena prema 44,12% osuđenih. Među kaznama, najfrekventnije je izricana kazna zatvora (64,71% izrečenih kazni, odnosno 32,35% svih izrečenih sankcija). Ovi podaci načelno prate istovrsne proseke na republičkom nivou. Ilustracije radi, prema podacima Republičkog zavoda za statistiku za 2017. godinu, ukupan broj osuđenih punoletnih lica za povredu groba iznosio je 15, od čega je na zatvorsku kaznu osuđeno četiri, dok je uslovna osuda izrečena u odnosu na sedam učinilaca.²⁶ Podaci za 2016. godinu su slični: ukupno 11 osuđenih, tri izrečene zatvorske kazne i pet uslovnih osuda.²⁷ Međutim, kada se ove informacije uporede sa opštom kaznenom politikom sudova na nivou cele države, može se uočiti da je kaznena politika povodom povrede groba u Vojvodini (a i u čitavoj Srbiji) nešto stroža u odnosu na generalni republički prosek. Primera radi, 2015. godine ukupan broj svih osuđenih lica u Republici Srbiji iznosio je 33189, od čega je 8820 (26.58%) osuđeno na kaznu zatvora, dok je uslovna osuda izrečena 19290 puta (58.12%).²⁸ U 2016. ukupan broj osuđenih bio je 32525, na kaznu zatvora osuđeno je 9419 lica (28.96%), a uslovna osuda izrečena je odnosu na 17541 lice (53.93%).²⁹ U 2017. godini situacija je bila slična: 31759 ukupno osuđenih, 8220 (25.88%) zatvorskih kazni i 17948 (56.51%) uslovnih osuda.³⁰ Ipak, ovu načelno strožiju kaznenu politiku vojvođanskih sudova povodom povrede groba potencijalno mogu donekle da relativizuju specifična obeležja analiziranih sudskih postupaka koji su vođeni pred njima. U tom smislu, posebno treba istaći značajan procenat recidivizma (47,06% osuđenih) i drugih otežavajućih okolnosti koje utiču na odabir vrste i odmeravanje visine kazne, kao i podatak da je zatvorska kazna izricana samo u rasponu od jednog meseca do jedne godine, iako je članom 354. KZ kao sankcija za krivično delo povrede groba propisan zatvor i do tri godine. U pogledu maloletnih učinilaca, kao krivične sankcije izricane su isključivo vaspitne mere (pojačani nadzor od strane organa starateljstva i sudski ukor), što načelno odgovara uobičajenoj kaznenoj politici u Republici Srbiji u odnosu na maloletnike.³¹

26 Bilten 643 /2018/.

27 Bilten 629 /2017/.

28 Bilten 617 /2016/.

29 Bilten 629 /2017/.

30 Bilten 643 /2018/.

31 Up. Bilten 618 /2016/: Beograd, Republički zavod za statistiku; Bilten 630 /2017/: Beograd, Republički zavod za statistiku; Bilten 641 /2018/: Beograd, Republički zavod za statistiku.

Prema dobijenim rezultatima, maloletnici čine 17,07% osuđeničke populacije. To se može delimično objasniti različitim činiocima koji i inače dovode do procentualno manjeg procesuiranja i osuđivanja maloletnih učinilaca krivičnih dela (pribegavanje alternativnim vidovima društvene reakcije, nastupanje uslova koji sprečavaju procesuiranje lica za dela koja su izvršili u periodu maloletstva, obustavljanje krivičnih postupaka iz razloga celishodnosti i dr).³²

Vezano za osobine punoletnih učinilaca krivičnog dela povrede groba, primećuje se da ubedljivu većinu čine državljani Republike Srbije, dok stranci sačinjavaju svega 5,88%. Što se tiče polne strukture, dominantna (91,18%) je muška populacija, dok su žene kao učinioci navedenog krivičnog dela mnogo manje zastupljene (sa svega 8,82%). Ta činjenica može delimično biti objašnjena opštom pravilnošću u pogledu krivičnih dela čije izvršenje podrazumeva upotrebu sile. Sa druge strane, takvom okolnosti ne može se objasniti vršenje pomenutog krivičnog dela iz pragmatičnih (ekonomskih) pobuda, zarad prisvajanja tuđih stvari i sticanja protivpravne ekonomske koristi.

U pogledu recidivizma, primećuje se značajan udeo povratnika među osuđeničkom populacijom (47,06%), uključujući i dosta višestrukih recidivista. Za razliku od generalnih povratnika koji su u apsolutnoj većini, udeo specijalnih povratnika je prilično nizak i iznosi svega 12.50% od ukupnog broja recidivista. Ta okolnost može ukazivati na visok procenat primarnih učinilaca krivičnog dela povrede groba, no takođe (imajući u vidu opšte osobine navedenog krivičnog dela i njegovih izvršilaca) i na, hipotetički, nezanemarljiv broj onih učinilaca koji povredu groba jesu *de facto* vršili i u prošlosti, ali za to delo, usled različitih faktora, ranije nisu krivično odgovarali.

Kada govorimo o obrazovnom nivou učinilaca, statistika ukazuje da među osuđenima nema fakultetski obrazovanih niti studenata, dok je, sa druge strane, veoma visok udeo lica bez osnovnog obrazovanja (32,35%, od čega značajan broj i nepismenih) i lica sa osnovnim obrazovanjem (29,41%). Otuda je moguće konstatovati kako su većinu procesuiranih učinilaca krivičnog dela povrede groba predstavljale osobe bez završene osnovne škole i osobe sa osnovnim obrazovanjem, pri čemu su preostali učinioci posedovali isključivo srednji obrazovni nivo (treći ili četvrti stepen stručne spreme). To daje osnova za pretpostavku da bi se značajno preventivno delovanje (kako u domenu generalne, tako i specijalne prevencije) moglo ostvariti putem pravovremene edukacije i unapređenja vaspitno-obrazovnog nivoa stanovništva, sa naročitim akcentom na najrizičnijim kategorijama (recidivisti, nepismena lica, lica bez osnovnog obrazovanja i dr).

Razmatrajući radnopravni status učinilaca, uočava se značajan udeo (38,24%) nezaposlenih među osuđenima. Pri tome je važno istaći kako je broj nezaposlenih u širem smislu (tj. računajući među njima i ona lica koja obavljaju [ili su se izjasnila

32 Za komparaciju sa opštim tendencijama kriminaliteta maloletnika u Srbiji, v. Đ. M. Ignjatović /2014/: Stanje i tendencije kriminaliteta maloletnika u Srbiji, *Crimen*, 2, pp. 173–195; N. Vujičić /2017/: Fenomenološke i etiološke karakteristike kriminaliteta maloletnika u Srbiji – komparativna analiza, *Strani pravni život*, 4, pp. 219–237; N. Vujičić /2020/: Stanje i tendencije kriminaliteta maloletnika u Republici Srbiji, *Zbornik Instituta za kriminološka i sociološka istraživanja*, 1, pp. 81–94.

da obavljaju] privremene i povremene poslove) gotovo duplo veći i čini apsolutnu većinu osuđenih lica. Ta okolnost ukazuje na još jednu karakteristiku kriminalnog profila prosečnog učinioca krivičnog dela povrede groba na prostoru AP Vojvodine, a pruža i dodatni osnov za osnaženje pretpostavke o čestim lukrativnim motivima učinilaca i primetnoj povezanosti nemaštine sa izvršenjem jednog dela označenih krivičnih dela.³³ Stoga se i poboljšanje opšteg socioekonomskog statusa (naročito kod socijalno najugroženijih kategorija stanovništva) može okarakterisati kao delotvorna preventivna mera koju bi trebalo imati u vidu kao deo šire strategije za prevenciju i suzbijanje navedene kategorije kriminaliteta.

Što se tiče porodičnog statusa učinilaca, 17,65% čine lica koja se nalaze u bračnoj zajednici (ili je bračna zajednica prekinuta smrću jednog od supružnika), dok 35,29% učinilaca pripada roditeljskoj populaciji. Iz navedenog se može pretpostaviti da (barem na teritoriji AP Vojvodine) bračnost i roditeljski status kao kriminogeni faktori nemaju većeg i jasnijeg uticaja na učinilaštvo krivičnog dela povrede groba.³⁴

Potrebno je osvrnuti se i na okolnosti pravnog kvalifikovanja krivičnog dela povrede groba koje mogu biti od uticaja na statističke rezultate. Oslanjajući se na zaključke iz prethodnih istraživanja³⁵, može se ukazati na određene teškoće koje se nekada pojavljuju u praksi prilikom pokušaja razgraničenja povrede groba od drugih krivičnih dela čiji objekt radnje stoji u vezi sa grobnim prostorom. To se, pre svega, odnosi na pojedine pojavne obike krivičnog dela krađe, teške krađe, oduzimanja tuđe stvari, uništenja i oštećenja tuđe stvari, ali i posebnog oblika krivičnog dela izazivanja nacionalne, rasne i verske mržnje i netrpeljivosti.³⁶ Od pravilnog uočavanja radnje izvršenja i okolnosti pri izvršenju, kao i motiva učinilaca, direktno zavisi i statistička struktura zločina povrede groba i njihov brožani odnos prema drugim krivičnim delima povezanim sa grobnim prostorom. To potvrđuju i podaci pribavljeni od Ministarstva unutrašnjih poslova, čijom analizom smo utvrdili da je na teritoriji Novog Sada u periodu 1994–2016. registrovano izvršenje ukupno 1003 krivična dela povezana sa grobnim prostorom (povreda groba, krađa, teška krađa, oduzimanje tuđe stvari, uništenje i oštećenje tuđe stvari), od čega 356 akata pravno kvalifikovanih kao povreda groba, a 647 ostalih zločina (krađa: 424; teška krađa: 209; oduzimanje tuđe stvari: 1; uništenje i oštećenje tuđe stvari: 13).³⁷ Otuda treba imati u vidu da sudska statistika ne mora nužno odslikavati realno činjenično stanje, te da tačan broj dela koja bi se mogla okarakterisati kao akti povrebe groba može biti uslovljen i pravnim kvalifikovanjem drugih relativno srodnih krivičnih dela kojima se takođe ugrožava grobni prostor.

Još jedan faktor koji je važno zasebno istaći jesu problemi visokog procenta nerasvetljenih zločina i tamne brojke kriminaliteta koji su, prema raspoloživim po-

33 Up. A. Matković /2017a/.

34 Za komparaciju sa opštim socioekonomskim karakteristikama punoletnih učinilaca u Srbiji, v. J. V. Radović-Stojanović i M. J. Tomić /2019/: Socioekonomske karakteristike punoletnih učinilaca krivičnih dela u Republici Srbiji, *Nauka, bezbednost, policija*, 24(1), pp. 49–62; Bilten 588 /2014/; Bilten 603 /2015/; Bilten 617 /2016/; Bilten 629 /2017/; Bilten 643 /2018/.

35 A. Matković /2017a/; A. Matković /2016a/.

36 A. Matković /2017a/: *ibid.*, p. 429 i d; A. Matković /2016a/: *ibid.*, p. 256 i d.

37 Izveštaj MUP-a, br. 037–396/17.

kazateljima, u slučaju povrede groba veoma izraženi.³⁸ Između ostalog, to dokazuju i zvanični podaci Republičkog zavoda za statistiku. Primera radi, prema podacima Zavoda, na prostoru Republike Srbije je u 2017. godini prijavljeno 74, optuženo 18, a osuđeno 15 punoletnih učinilaca krivičnog dela povrede groba.³⁹ Rezultati su slični i za prethodnu, 2016. godinu: 76 prijavljenih, 16 optuženih i 11 osuđenih punoletnih učinilaca.⁴⁰ Osim toga, takav zaključak proizilazi i iz zvaničnih podataka MUP koji su pribavljeni i obrađeni za potrebe tekućeg istraživanja⁴¹, a koji pokazuju da je u periodu od 2010. do 2016. godine policiji prijavljeno mnogo više akata povrede groba nego što je povodom predmetnog krivičnog dela vođeno sudskih postupaka. Zarad ilustracije, samo na prostoru PU Novi Sad u rasponu 2010–2016. prijavljeno je ukupno 218 akata povrede groba.⁴² Tome se može pridodati i osnovana pretpostavka (bazirana na rezultatima ranijih istraživanja⁴³) da, pored velikog broja prijavljenih, a nerasvetljenih zločina, postoji i nezanemarljiv broj akata povrede groba koji nisu ni registrovani u policiji.⁴⁴ Sve navedeno takođe ukazuje na potrebu za određenom relativizacijom i za dopuštanjem značajnijih razilaženja pravnog od faktičkog stanja u pogledu statistike izvršavanja krivičnog dela povrede groba.

FINALNI ZAKLJUČCI

Kao objedinjujući zaključak, moguće je konstatovati da je krivično delo povrede groba relativno slabije zastupljeno u praksi sudova na teritoriji AP Vojvodine, kao i da je njegova prostorna i vremenska distribucija neravnomerna (u smislu odsustva konkretnijih pravilnosti ispoljavanja). Kaznena politika sudova u AP Vojvodini u vezi sa predmetnim zločinom može se okarakterisati kao načelno usklađena sa onom na nivou čitave države povodom istog krivičnog dela. Sa druge strane, primetno je da je pomenuta kaznena politika nešto stroža u odnosu na opštu kaznenu politiku sudova u Republici Srbiji. Ipak, takvo činjenično stanje potencijalno donekle relativizuju specifična obeležja analiziranih sudskih postupaka (pre svega, visok procenat recidivizma i često prisustvo drugih otežavajućih okolnosti), kao i podatak da su sve zatvorske kazne izricane isključivo u donjoj trećini predviđenog opsega (od jednog meseca do jedne godine, iako je za navedeno krivično delo predviđena kazna i do tri godine zatvora). Što se tiče odlika procesuiranih učinilaca, primetno je da su osuđeni za krivično delo povrede groba uglavnom domaći državljani, te da dominiraju: punoletni u odnosu na maloletne učinioce; lica muškog u odnosu na osobe ženskog pola; generalni povratnici u odnosu na specijalne recidiviste; lica

38 Up. A. Matković /2017a/: *op. cit.*, p. 434.

39 Bilten 643 /2018/.

40 Bilten 629 /2017/.

41 Izveštaj MUP-a, br. 037–396/17.

42 Izveštaj MUP-a, br. 037–396/17.

43 A. Matković /2017a/.

44 Naročito na starim, slabije održanim i manje prometnim grobljima (osobito imajući u vidu brojne okolnosti koje otežavaju pravovremeno registrovanje izvršenja pomenutog krivičnog dela, ali i često odsustvo inicijative građana za prijavljivanje takvih zločina). Up. A. Matković /2017a/: *ibid.*, p. 432 i d.

bez obrazovanja, sa osnovnim i srednjim obrazovanjem u odnosu na (nepostojeće) visokoobrazovane učinioc; nezaposleni i osobe bez stalnog zaposlenja u odnosu na stalno zaposlene. U pogledu mogućih strategija za prevenciju, uočeno je da bitne kriminogene faktore predstavljaju nizak nivo edukacije većine učinilaca i njihov nepovoljan socioekonomski status, što daje osnova za pretpostavku da bi se pravovremenim vaspitno-edukativnim radom i pružanjem uslova za poboljšanje materijalnih prilika mogli ostvariti značajni rezultati u domenu i generalne i specijalne prevencije, naročito u vezi sa uočenim najrizičnijim kategorijama potencijalnih učinilaca (recidivisti, nepismena lica, lica bez osnovnog obrazovanja i lica u stanju teške socijalne ugroženosti).

LITERATURA

- Christison A., Hoxter S. /2007/: Criminalisation of the violation of a grave and the violation of a dead body, *Obiter*, 28(1), pp. 23–43.
- Conway H. /2016/: *The Law and the Dead*, Oxford, Routledge.
- Cook K. /2011/: *Deathscapes: Memory, heritage and place in cemetery history*, MA thesis, McMaster University, Hamilton.
- Finžgar A. /1988/: *Prava ličnosti*, Beograd, NIU Službeni list SFRJ.
- Grofu N. /2015/: Profanarea de cadavre sau morminte în concepția noului cod penal (Desecration of Bodies or Graves in the New Criminal Code), *SSRN*, pp. 67–73.
- Ignjatović Đ. M. /2014/: Stanje i tendencije kriminaliteta maloletnika u Srbiji, *Crimen*, 2, pp. 173–195.
- Jones I. /2017/: A grave offence: corpse desecration and the criminal law, *Legal Studies*, 37(4), pp. 599–620.
- Kalodera M. /1941/: *Naknada neimovinske štete – rasprava iz komparativnoga prava*, Zagreb, bez izdavača.
- Matković A. /2016a/: *Krivično-pravni aspekti okultnih ritualnih aktivnosti*, doktorska disertacija, Pravni fakultet Univerziteta Union u Beogradu.
- Matković A. /2016b/: Krivična dela povezana sa okultizmom – pojam, pasivni subjekti i objekti radnje izvršenja, *Crimen*, 2/2016, pp. 207–222.
- Matković A. /2017a/: Zaštita dostojanstva, pijeteta i imovine umrlog lica i njegovih naslednika, *Kultura polisa*, 32, pp. 427–440.
- Matković A. /2017b/: Kriminalitet i satanizam – međusobni odnos i obeležja krivičnih dela, *Pravni zapisi*, 2, pp. 296–316.
- Midtrød T. A. /2019/: “Calling for More Than Human Vengeance”: Desecrating Native Graves in Early America, *Early American Studies: An Interdisciplinary Journal*, 17(3), pp. 281–314.
- Mrvic Petrović N. /2010/: *Krivično pravo – posebni deo*, Beograd, Pravni fakultet Univerziteta Union/ Službeni glasnik.
- Mucić S. /1969/: Oduzimanje stvari i delova leša iz groba, *Jugoslovenska revija za kriminologiju i krivično pravo*, 4, pp. 613–622.
- Najman M. /2019/: Division of offences carried out on human corpses due to their statutory object of protection, *Tribuna Juridică*, 9(20), pp. 607–617.

- Radović-Stojanović J. V., Tomić M. J. /2019/: Socioekonomske karakteristike punoletnih učinilaca krivičnih dela u Republici Srbiji, *Nauka, bezbednost, policija*, 24(1), pp. 49–62.
- Stojanović Z. /2019/: *Komentar Krivičnog zakonika*, Beograd, Službeni glasnik.
- Vujičić N. /2017/: Fenomenološke i etiološke karakteristike kriminaliteta maloletnika u Srbiji – komparativna analiza, *Strani pravni život*, 4, pp. 219–237.
- Vujičić N. /2020/: Stanje i tendencije kriminaliteta maloletnika u Republici Srbiji, *Zbornik Instituta za kriminološka i sociološka istraživanja*, 1, pp. 81–94.

PROPISI

Krivični zakonik, *Službeni glasnik RS*, br. 85/05, 88/05– ispr. 107/05, 72/09, 111/09, 121/12, 104/13, 108/14, 94/16 i 35/19.

DOKUMENTI

Bilten 588 /2014/: Beograd, Republički zavod za statistiku.

Bilten 603 /2015/: Beograd, Republički zavod za statistiku.

Bilten 617 /2016/: Beograd, Republički zavod za statistiku.

Bilten 618 /2016/: Beograd, Republički zavod za statistiku.

Bilten 629 /2017/: Beograd, Republički zavod za statistiku.

Bilten 630 /2017/: Beograd, Republički zavod za statistiku.

Bilten 641 /2018/: Beograd, Republički zavod za statistiku.

Bilten 643 /2018/: Beograd, Republički zavod za statistiku.

Izveštaj MUP-a, br. 037–396/17.

SUDSKE ODLUKE

Postupci vođeni pred osnovnim sudovima:

Presuda Osnovnog suda u Vrbasu, br. K. 709/12 od 03.02.2013.

Presuda Osnovnog suda u Vrbasu, br. K. 151/14 od 25.04.2014.

Presuda Višeg suda u Somboru, br. KŽ. 246/14 od 26.06.2014. (drugostepena odluka).

Presuda Osnovnog suda u Vrbasu, br. K. 430/14 od 27.04.2015.

Presuda Osnovnog suda u Vrbasu, br. K. 83/16 od 18.08.2016.

Rešenje Osnovnog suda u Vrbasu, br. K. 572/17 od 17.04.2018.

Presuda Osnovnog suda u Zrenjaninu, br. K. 166/13 od 03.06.2013.

Presuda Osnovnog suda u Kikindi, br. K. 283/14 od 18.01.2016.

Presuda Višeg suda u Zrenjaninu, br. KŽ1. 57/16 od 18.07.2016. (drugostepena odluka).

Presuda Osnovnog suda u Novom Sadu, br. K. 3690/10 od 14.12.2010.

Presuda Osnovnog suda u Novom Sadu, br. K. 221/11 od 10.11.2011.

Presuda Apelacionog suda u Novom Sadu, br. KŽ1. 275/12 od 19.09.2012. (drugostepena odluka).

Presuda Osnovnog suda u Novom Sadu, br. K. 3515/11 od 23.02.2012.
Presuda Osnovnog suda u Novom Sadu, br. K. 1737/12 od 02.09.2014.
Rešenje Osnovnog suda u Novom Sadu, br. K. 62/13 od 03.03.2015.
Rešenje Osnovnog suda u Novom Sadu, br. K. 3619/13 od 19.03.2014.
Presuda Osnovnog suda u Novom Sadu, br. K. 395/14 od 10.06.2014.
Presuda Osnovnog suda u Pančevu, br. K. 2859/10 od 30.11.2010.
Presuda Osnovnog suda u Pančevu, br. K. 797/14 od 03.06.2015.
Presuda Osnovnog suda u Pančevu, br. K. 198/17 od 29.03.2017.
Presuda Osnovnog suda u Pančevu, br. K. 412/17 od 29.06.2017.
Presuda Osnovnog suda u Pančevu, br. K. 911/17 od 13.12.2017.
Presuda Osnovnog suda u Senti, br. K. 1538/13 od 12.02.2014.
Presuda Osnovnog suda u Senti, br. K. 124/16 od 30.01.2018.
Presuda Osnovnog suda u Senti, br. K. 125/16 od 08.06.2016.
Presuda Osnovnog suda u Senti, br. K. 126/16 od 15.03.2016.
Rešenje Osnovnog suda u Somboru, br. K. 118/11 od 14.04.2011.
Presuda Osnovnog suda u Somboru, br. K. 238/11 od 18.04.2013.
Presuda Osnovnog suda u Somboru, br. K. 1001/13 od 02.02.2015.
Presuda Osnovnog suda u Somboru, br. K. 1101/13 od 07.05.2014.
Presuda Osnovnog suda u Somboru, br. K. 41/14 od 18.09.2014.
Presuda Osnovnog suda u Sremskoj Mitrovici, br. K. 1121/10 od 20.10.2011.
Presuda Apelacionog suda u Novom Sadu, br. KŽ1. 174/12 od 08.03.2012. (drugostepena odluka).
Presuda Osnovnog suda u Sremskoj Mitrovici, br. K. 3695/10 od 13.03.2012.
Presuda Osnovnog suda u Sremskoj Mitrovici, br. K. 81/14 od 12.09.2014.
Presuda Višeg suda u Sremskoj Mitrovici, br. KŽ1. 216/14 od 18.11.2014. (drugostepena odluka).
Rešenje Osnovnog suda u Staroj Pazovi, br. K. 1461/12 od 06.03.2014.
Rešenje Osnovnog suda u Subotici, br. K. 2314/10 od 20.06.2011.
Presuda Osnovnog suda u Subotici, br. K. 215/11 od 17.04.2012.
Presuda Osnovnog suda u Subotici, br. K. 1607/11 od 25.07.2012.
Rešenje Osnovnog suda u Subotici, br. K. 372/13 od 21.06.2013.
Rešenje Osnovnog suda u Subotici, br. K. 829/13 od 05.09.2013.
Rešenje Osnovnog suda u Subotici, br. K. 891/13 od 17.07.2015.
Presuda Osnovnog suda u Subotici, br. K. 28/17 od 30.03.2017.
Presuda Osnovnog suda u Subotici, br. K. 353/17 od 19.10.2017.
Presuda Višeg suda u Subotici, KŽ1. 179/17 od 25.01.2018. (drugostepena odluka).

Postupci vođeni pred višim sudovima:

Rešenje Višeg suda u Novom Sadu, br. KM. 193/11
Rešenje Višeg suda u Novom Sadu, br. KM. 234/11
Rešenje Višeg suda u Novom Sadu, br. KM. 196/14
Rešenje Višeg suda u Subotici, br. KM. 107/12

Rešenje Višeg suda u Subotici, br. KM. 23/13

Rešenje Višeg suda u Subotici, br. KM. 36/13

*Aleksandar Matković**

Faculty of European Legal and Political Studies, Novi Sad

CRIMINAL OFFENSE “VIOLATION OF A GRAVE“ IN THE JUDICIAL PRACTICE OF AUTONOMOUS PROVINCE OF VOJVODINA

SUMMARY

The subject of this paper is the analysis of court proceedings conducted in connection with the criminal offense of violation of a grave (Article 354 CC) which were held before the courts on the territory of Autonomous Province of Vojvodina. The analysis covers all finalized court cases of the aforementioned courts for the period from 01.01.2010. (i.e. from the introduction of the current organization of courts in the Republic of Serbia) to 01.07.2018. The research is primarily focused on the statistical presentation and analysis of data obtained from court decisions (which the author independently obtained from courts in original, raw form), as well as the identification of relevant criminal (material and procedural) and criminological characteristics. On the basis of the totality of the results, different regularities were noticed, with regard to the spatial and temporal distribution of the court proceedings, the types of court decisions, the type and amount of criminal sanctions imposed, as well as with regard to the characteristics of the perpetrators of the criminal offense in question. As a unifying conclusion, it can be stated that the crime of violation of a grave is relatively less represented in the practice of courts in the territory of AP Vojvodina, and that its spatial and temporal distribution is uneven (due to the absence of more specific regularities considering criminal expression). The penal policy regarding the crime in question can be characterized as in principle harmonized with the one at the level of the entire state regarding the same criminal offense. On the other hand, it is noticeable that the mentioned penal policy is somewhat stricter in relation to the general penal policy of the courts in the Republic of Serbia. However, this factual situation is potentially somewhat relativized by the specific features of the analyzed court proceedings (above all, the high percentage of recidivism and the frequent presence of other aggravating circumstances), as well as by the fact that all prison sentences were imposed only in the lower third of the envisaged range of the sentence (from one month to one year, although this criminal offense is punishable by up to three years in prison). Regarding the characteristics of the prosecuted perpetrators, it is noticeable that the convicts for the crime of violation of a grave were mainly nationals, and dominated by: adults over juvenile offenders; male over female; general recidivists over special recidivists; persons without education, with primary and secondary education over (non-existent) highly educated offenders; unemployed persons and persons without permanent employment over permanent employees. Considering possible strategies for prevention, it was concluded that important criminogenic factors are the low level of education of most perpetrators and their unfavorable socio-economic status,

* Assistant Professor, al.matkovic@gmail.com .

which gives grounds for assuming that timely educational work and providing conditions for improving their material opportunities could achieve significant results in the domain of both general and special prevention, especially in relation to the identified most risky categories of potential perpetrators (recidivists, illiterate persons, persons without primary education and persons in a state of severe social vulnerability).

Key words: violation of a grave, judicial practice, Autonomous Province of Vojvodina, crime statistics, judicial statistics.